

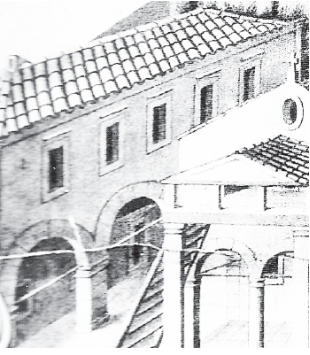
πολιτισμός

■ Του ΧΑΡΗ ΣΤΡΑΤΙΑΔΑΚΗ*

Αναδιφρώντας το χθες 47

54 χρόνια κοντά, στα θρανία και στη ζωή!

Σήμερα οι «Αναδιφρήσεις» θα μας παρασύρουν κατά πέντε δεκαετίες στο χθες, στη δεκαετία δηλαδή του 1960. Επειδή όμως οι πέντε αυτές δεκαετίες είναι πολύ λίγες για τα δεδομένα

της στήλης, θα μεταφερθούμε ακόμα πιο πίσω στο παρελθόν, στο έτος 1845, οπότε ιδρύθηκε το σχολείο θηλέων του Ρεθύμνου, εκείνο δηλαδή που σήμερα φέρει το όνομα 2^ο Δημοτικό Σχολείο και το -ακόμα πιο γνωστό- προσωνύμιο «Καμαράκι». Μέχρι το 1865 που ολοκληρώθηκε η οικοδόμηση του ιδιόκτητου διδακτηρίου του, βορειοδυτικά του μητροπολιτικού ναού των Εισοδίων (εικόνα), το σχολείο στεγαζόταν στον γυναικωνίτη του ναού και στη συνέχεια σε ιδιωτική οικία.

Από το 1892 μέχρι το 1933 στεγαζόταν στα κτήρια του «Μουσάκειου Ημιγυμνασίου» γύρω από το ναό της Αγίας Βαρβάρας, τα γνωστά μας δηλαδή κτήρια που μέχρι πρότινος στεγάζαν τη Βιβλιοθήκη της πόλης και στεγάζουν την ενοριακή εστία. Να σημειώσουμε ότι από το 1929, οπότε καθιερώθηκε η συμφοίτηση των δύο φύλων, το σχολείο λειτούργησε ως μικτό. Από τότε πήρε το σημερινό του όνομα, με αριθμηση του σχολείου αρρένων (που λειτούργησε τουλάχιστον από το 1795) δικαιωματικά ως 1^ο.

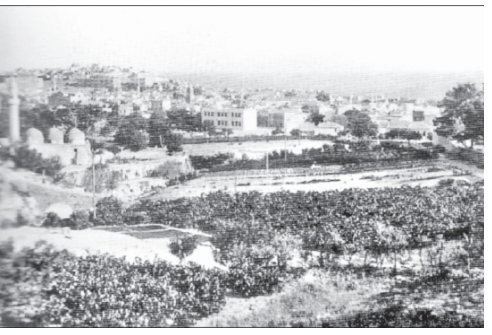
Από την περίοδο εκείνη λειτούργησε 2^ο Δημοτικό Σχολείο έχω στο αρχείο μου αρκετές φωτογραφίες, τις οποίες θα παρουσιάσουμε εν καιρώ. Σήμερα βλέπουμε την αρχαιότερή τους, η οποία θα πρέπει να τραβήχτηκε κατά την τελευταία δεκαετία του 19^{ου} αιώνα. Εικονίζονται οι κοπέλες του ανώτερου παρθενγωγείου, φωτογραφημένες στη βορειοδυτική γωνία του περιβόλου της Αγίας Βαρβάρας, που σώζεται στην ίδια περίπου κατάσταση μέχρι σήμερα.

Το τρίτο κατά σειρά διδακτήριο του σχολείου οικοδομήθηκε με σχέδια του μοντερνιστή αρχιτέκτονα Πάτροκλου Καραντινού και ήταν αρχικά στεγασμένο με κεραμοσκεπή. Στην Κατοχή η σκεπή αυτή καταστράφηκε και αντικαταστάθηκε κατά τη δεκαετία του 1950 με πλάκα οπλισμένου σκυροδέματος. Την περίοδο μάλιστα εκείνη είχε την ατυχία να φιλοξενεί τόσο το αρχαιολογικό μουσείο της πόλης όσο και το γραφείο του επιθεωρητή, με αντίστοιχη μείωση των διατιθέμενων χώρων για τη διδασκαλία των μαθητών του.

Το σχολείο είχε το σπάνιο προσόν να διαθέτει και θερινό κινηματογράφο, τον γνωστό «Εσπερο» (εδώ σε μια σπάνια φωτογραφία), που δεν αποδείχτηκε ανέσπερος όταν ο επιχειρηματίας που τον ενοικίαζε δεν κατέβαλλε τα συμφωνημένα και το Σχολείο αναγκάστηκε να τον εξώσει, χάνοντας πολλά χρήματα και ξεδοώντας περισσότερα για τα δικαστικά έξοδα.

Η περιοχή του σχολείου, όπως ήταν στις αρχές της δεκαετίας του 1960, φαίνεται στην παρατιθέμενη φωτογραφία και βέβαια είναι σήμερα αγνώριστη. Πώς να πείσεις τους νεότερους ότι για να φτάσουμε στο σχολείο όσοι ζούσαμε στα ανατολικά του έπρεπε να διασχίσουμε αμπέλια και να κατέβουμε στην κοίτη ενός χειμάρρου, του γνωστού μας Καμαρακιού;

Το 1964 περισσότερα από 70 «δασκάλια», που τα έσπρναν κυριολεκτικά οι στιβαροί πατεράδες τους, ήρθαν να εγγραφούν σ' αυτό. Και παρόλο που δεν ήταν ενθουσιασμένα από το γεγονός (αν τουλάχιστον κρίνουμε από τις μέχρι τότε απειλές «δεν θα πας στο σχολείο, να δεις τι θα σου κάνει ο δάσκαλος»), στη συνέχεια γλυκάθηκαν και δεν το μετάνιωσαν. Η καλή τους κυρία **Καλλιόπη Παττακού-Σαριδάκη** όχι μόνο τα έκανε να αγαπήσουν τα γράμματα αλλά και τους συμμαθητές τους. Και η φιλία τους αυτή κρατάει μέχρι σήμερα, περισσότερο από μισό αιώνα μετά!

Η κυρία **Καλλιόπη** δεν ήταν βέβαια η μοναδική τους δασκάλα. Μεσολάβησαν και άλλες, όλες αγαπητές, η **Χαρά Περάκη-Ζαχαράκη**, η **Σοφία Παυλοπούλου** και η **Αρτεμισία Δραμιτινού**.

Και βέβαια μέχρι την αποφοίτησή τους μεσολάβησαν και δάσκαλοι, στις δύο τελευταίες τάξεις, όπως συνηθίζονταν τότε, ο **Κώστας Απανωμεριτάκης**, ο **Σταμάτης Ρολόγης** και ο **Γιώργος Αποστολάκης**.

Καλή τους ώρα εκεί που βρίσκονται, οι ζώντες με τους ζώντες και οι τεθνεώτες με τους τεθνεώτες. Διετέλεσαν δάσκαλοι σε μια περίοδο που το επάγγελμά τους δεν έχαίρε ιδιαίτερης εκτίμησης και κατάφεραν με το παράδειγμα τους, αλλά και με τους αγώνες τους, ιδιαίτερα ο **Ανδρέας Σταυρούλακης**, πρόεδρος του Διδασκαλικού Συλλόγου, να το αναβαθμίσουν και να αφήσουν στους μαθητές τους και στην κοινωνία καλές αναμνήσεις.

Το Ποινολόγιο του Σχολείου βριθεί «αμαρτημάτων» των πιτσιρικάδων εκείνων. Καταγράφονται σε άπαιστη καθαρεύουσα και επιβάλλονται ποινές για κλοπές παπουλιών (λάθιρων) και τζάνερων, για εμφάνιση επάνω σε ποδήλατο και για δηλώσεις ατυχών μαθητών στους διπλανούς τους ότι αγαπούσαν την τάδε και εκείνοι είχαν σπείσει να το καρφώσουν στους δασκάλους!

Ξανά στα θρανία μετά από μισό αιώνα!

Σαράντα χρόνια μετά την αποφοίτησή τους, ο υπογραφομένος, ο οποίος ήταν ένας από τους εβδομήντα συμμαθητές, είχε τη χαρά να «ανακαλύψει» την **κυρία Καλλιόπη**, οπότε έσπευσε να τους καλέσει όλους μέσω των εφημερίδων σε μια συνάντηση, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 3 Οκτωβρίου 2009 όπως όπωσ, εξαιτίας της άοχνης χρονικής συγκυρίας (παραμονή εκλογών).

Από εκεί και πέρα τα ηνία ανέλαβαν δύο άλλοι συμμαθητές, ο **Πέτρος Μακρυδάκης** και ο **Στέλιος Παγώνης**, οι οποίοι κατόρθωσαν κάτι που δεν συνηθίζεται. Γιατί, αν είναι σχετικά συνηθισμένο να συγκεντρώνονται μετά από χρόνια οι απόφοιτοι λυκείου ή το σπανιότερα του δημοτικού, εκείνοι κατάφεραν να συγκεντρώσουν μεγάλους σε ηλικία ανθρώπους που είχαν κάποτε καθίσει μαζί στα θρανία της **πρώτης τάξης του δημοτικού!** Σημειώθων ότι ο **Πέτρος** υπήρξε συμμαθητής για δύο μόνο χρόνια, μετά από τα οποία είχε φοιτήσει στο Σχολείο της κυρίας **Αμαλίας Τζανιάδακη**.

Πραγματικά, την Κυριακή 10 Αυγούστου του 2014 οι ασπρομάλληδες πια εκείνοι συμμαθητές και οι ξανθές (μάλλον από βαφές...) συμμαθήτριες ξαναβρέθηκαν στο σχολείο τους και τίμησαν τις τρεις εν ζωή δασκάλους τους, όπως τους αξίζει.

Και δεν έφτανε αυτό, αλλά επιβίβαστηκαν και στον «Πειρατή» για μια κρουαζιέρα στα ρεθεμνιώτικα νερά, προφορά του συμμαθητή τους **Γαβριήλ Τσουτάνη**, υπό τους ήχους της κιθάρας του **Μιχάλη Αποστολάκη**.

Από τότε κάθε χρόνο πηγαίνουν την εκδρομή τους, όπως το έκαναν και τότε που ήταν μαθητούδια. Η πρώτη ήταν εκείνη του 2015, οπότε επανέλαβαν την προ πεντηκονταετία στο Αρκάδι και στην Ελεύθερα, με την προσθήκη της στάσης στο Σχολικό Μουσείο στην Αμνάτο, όπου ο **Γιώργος Κανακάκης** τους ξενίταξε στον έλεγχο καθαριότητας χεριών, νυχιών, αυτιών, γυακίων και γονατών...

Την επόμενη χρονιά σειρά είχαν η Αργυρούπολη και τα Ρούστικα σε μια καθαρά εκπαιδευτική εκδρομή, με γνωριμία με αρχαιότητες, βυζαντινά μνημεία και μουσεία ποίησης και παραδοσιακών στολών.

Λίγες μέρες αργότερα ο υπογραφομένος είχε την ευτυχία να ζήσει την παρουσίαση του βιβλίου του «**Εκτός σχολικής αιθούσης**», όχι μόνο από τους μαθητές του **Γιάννη Κεφαλογιάννη** και **Ελευθερία Μιχάλα**, αλλά και από την θαυερή δασκάλα του **Καλλιόπη Σαριδάκη!**

Οι συμμαθητές όμως δεν αρκέστησαν στις ετήσιες εκδρομές αλλά προχώρησαν και σε ετήσιες εθιμικές κοπές πίτας. Έτσι αύριο Κυριακή 21 Ιανουαρίου θα έχουν την ευκαιρία να κόψουν κι εκείνη του 2018, συσφιγγοντας τους δεσμούς τους και δίνοντας την ευκαιρία στις «Αναδιφρήσεις» να εξάρουν το πνεύμα ιστορικότητας με το οποίο αντιμετωπίζουν το κοινό τους παρελθόν.

Το περασμένο καλοκαίρι προχώρησαν και σε «beach party» στον Πετρέ και οι τελευταίοι συμμετέχοντες φαίνεται ότι έφυγαν λίγο πριν τα ξημερώματα, ενώ μια συμμαθήτρια δεν διάσασε να κάνει εκεί και το νυχτερινό της μπάνιο.

Ψυχές της διοργάνωσης εκείνης ήταν η **Νίκη Πετράκη**, ο **Μάρκος Τρουλινός** και ο **Στέλιος Παγώνης**. Μακάρι το παράδειγμα τους να ακολουθήσουν και άλλοι Ρεθεμνιώτες, συμμαθητές στα δικά τους σχολεία, και μακάρι οι Καμαρακιώτες να προχωρήσουν κάποια στιγμή στην ίδρυση ενός **Συλλόγου Αποφοίτων**. Γιατί η ηλικία των 173 χρόνων του Σχολείου τους δεν είναι και λίγη, ή, όπως λέγεται λαϊκότερα, «δεν είμαστε και χτεσινιοί!»...

Λένε ότι οι παιδικές φιλίες είναι οι ισχυρότερες της ζωής του ανθρώπου και τα πρωτάκια του Καμαρακιού του έτους 1964 το αποδεικνύουμε. Να μας έχει, λοιπόν, ο Θεός καλά, ν' ανταμώνουμε, να κόβουμε τις πίτες μας και να πηγαίνουμε τις εκδρομές μας για πολύ ακόμα, έχοντας όχι μόνο την υγεία μας αλλά και τα μυαλά μας σωστά, και, βέβαια, ζωντανή την αγάπη που αναπτύσσεται ανάμεσα μας εδώ και 54 χρόνια!

Τα 77 πρωτάκια του σχολικού έτους 1964-65
Αναγνωστάκης Άρης, Αλεβυζάκης Σταύρος, Αλεξαντωνάκης Νίκος, Αλισαβάρχης Γιώργος, Αμπατζή Στέλα, Αποστολάκης Μιχάλης, Βαλαρή Ελένη, Βασιλάκης Βαγγέλης, Γιαλιτάκη Μαρία, Γιαννακάκη Αμαλία, Γωνιωτάκη Ελένη, Ζαχαριάδης Τάκης, Ιωάννου Αντώνης, Καλαϊτζιάδης Γρηγόρης, Καλονόμος Κωνσταντίνος, Καλούδη Αργυρούλα, Καπετανάκη Αργυρούλα, Καργάκη Ελευθερία, Κόνιας Τέρης, Κουμεντάκη Ευαγγελία, Κουταλάς Μάρκος, Καλιγιάννης Κωστής, Κυριαντάκης Μιχάλης, Λαγουβαρδού Αφροδίτη, Λαγουδάκη Ελένη, Λαρέντζος Τάκης, Λιοδάκη Ειρήνη, Λιοδάκης Γιώργος, Λίτια Γιωργία, Λυραντωνάκης Εμμανουήλ, Μαθιουδάκη Αγάπη, Μακρυδάκης Πέτρος, Μανουσάκη Ελευθερία, Μανταδάκης Στέλιος, Μαραγκουδάκη Μαριάννα, Μαρκογιαννάκη Σοφία, Ματθαϊακάκη Πόπη, Μιμίνης Κωνσταντίνος, Μπαροτσάκη Πηνελόπη, Μπεμπής Δημήτρης, Μπερτιδάκης Γιάννης, Μπιστονάκης Νίκος, Μυλωνάκη Αντιγόνη, Μυλωνάκης Παντελής, Νικολιδάκης Βαγγέλης, Παγώνης Στέλιος, Παληκαράκης Νίκος, Παντελιδάκη Κατερίνα, Παντινάκη Μαρία, Παπαγιαννάκης Γιώργος, Παπαδάκη Ευγενία, Παπαδάκη Λιολιό, Παπαδοπούλου Ευαγγελία, Παρμαζή Ειρήνη, Πελαντάκης Γιώργος, Περγουράκη Αργυρούλα, Πετράκη Νίκη, Πιστογιαννάκη Βορβάρρα, Πλαϊτή Γιάννης, Πολυχρονάκη Ευαγγελία, Σερντεδάκη Αμαλία, Σιταρένου Ζωή, Στρατιδάκης Νίκος, Στεφανάκης Ματθαίος, Τζωρτζάκη Μαρία, Τρουλινός Μάρκος, Τσαγκαράκης Χάρης, Τσουτάνης Γαβριήλ, Τσιχλές Στρατής, Τριανταφύλλου Τάσος, Φωτάκη Ελένη, Φωτάκης Δημήτρης, Φωτοπούλου Λένα, Χαρδάκης Μιχάλης, Χατζηδάκης Γιώργος, Ψαρρού Ελένη.

* Ο Χάρης Στρατιδάκης είναι Δρ Παιδαγωγικής-ιστορικός ερευνητής-συγγραφέας stharris@yahoo.gr, 2831055031